JAN BLOKKER JR., *ALS DE WERELD VERGAAT, GA IK NAAR NEDERLAND. DE VADERLANDSE GESCHIEDENIS IN 40 UITSPRAKEN EN MEER*

(BERT BAKKER: AMSTERDAM 2007) 186 BLZ., GEBONDEN, PRIJS € 15,00.

Veel Europeanen oordelen negatief over Nederland blijkt uit de door Jan Blokker jr. geselecteerde uitspraken. Eeuwenlang vroegen buitenlanders zich verbaasd af hoe mensen kunnen leven in een moerassig gebied, een eeuwig grijze, mistige omgeving en met de constante dreiging van watermassa's. De Nederlandse mentaliteit moet wel beïnvloed zijn door zo'n troosteloze omgeving: Hollanders zijn traag, bedachtzaam, burgerlijk, oppassend, middelmatig, achterdochtig, eenvoudig. Vul maar aan!
Het is opvallend dat Nederlanders deze negatieve beoordeling lijken te bevestigen. Veel Nederlanders schamen zich voor hun geboorteland of voelen zich er niet thuis. Bij sommige Nederlanders vind je compensatie voor het gebrek aan nationale verbondenheid; zij stralen een morele superioriteit uit en zien Nederland als een 'gidsland'. Nederland als het grote voorbeeld in de wereld; de Nederlanders vertellen de wereld wel even hoe het moet!
Alles is relatief en dat geldt ook voor opvattingen over het 'normgedrag' van burgers. Binnen enkele decennia kunnen ideeën omslaan. Idealen en deugden uit het begin van de twintigste eeuw als gematigdheid en burgerlijkheid, worden in deze tijd als oersaai ervaren. Voor zijn wrede optreden in Nederlands-Indië zou generaal J. B. van Heutz tegenwoordig voor het gerecht gesleept worden; in zijn tijd kreeg hij de hoogst mogelijke militaire onderscheiding en werd hij als een nationale held vereerd.
Als de wereld vergaat, ga ik naar Nederland is de geruststellende titel die Blokker jr. koos voor een persoonlijke benadering van de vaderlandse geschiedenis. Het boek begint met een uitspraak van de Romein Plinius Maior (23-79 n.Chr.) en eindigt met de vaak bespotte oproep van Jan Peter Balkenende tijdens de algemene beschouwingen in 2006: 'Laten we blij zijn!' De ondertitel verklaart Blokkers werkwijze: als uitgangspunt neemt hij een opvatting of oordeel over Nederland, vervolgens wordt de uitspraak in de historische context geplaatst aan de hand van een verhaal of anekdote. Ten slotte wordt beoordeeld of de uitspraak typerend is voor Nederland (of Nederlanders). De keuze van de verhalen is niet bijzonder verrassend: de moord op Willem van Oranje, de Nacht van Schmelzer, de aanslag op Pim Fortuyn. Gelukkig krijgen de Amsterdamse wethouder van volkshuisvesting Jan Schaefer en de *Tegenpartij* van Jacobse en Van Es ook een plaats in dit overzicht.
Jan Blokker jr. is ooit docent geschiedenis geweest en ongetwijfeld was hij een begenadigd verteller. Dit boek is een pleidooi voor het *vertellen* van de geschiedenis. Het bevat aardige verhalen over historische gebeurtenissen en personen, en is op een vlotte, luchtige toon geschreven: Vitellius wordt getypeerd als een would-be keizer en het rijk van Filips II werd gekenmerkt door *imperial overstretch*. Zeer geschikt voor beginnende docenten!

Anny Hartgerink

HARRY KNIPSCHILD, *SOLDATEN VAN GOD. NEDERLANDSE EN BELGISCHE MISSIONARISSEN OP MISSIE IN CHINA IN DE NEGENTIENDE EEUW*

(BERT BAKKER: AMSTERDAM 2007), 352 BLZ., PRIJS € 25,-

De levensgeschiedenis van bisschop Ferdinand Hamer (1840-1900) vormde het hoofdthema van de dissertatie van Harry Knipschild, waarvan deze Leidse universiteitsdocent nu een gepopulariseerde versie publiceert. Hamer was een Nijmeegse volksjongen die zich in 1864 als jong priester meldde bij de nieuwe Belgische missieorde van Scheut. Aangestoken door de imperiale dromen van de kroonprins, de latere koning Leopold II, en in het voetspoor van koloniserende mogendheden als Frankrijk, togen de missionarissen naar China om daar het katholieke geloof te verkondigen onder de als achterlijk gekenschetste Chinezen. Er ging de droeve mare over Chinese kinderen die door hun arme ouders te vondeling werden gelegd. Het vrijkopen, dopen en katholiek opvoeden van Chinese kindjes leek een legitiem doel, waarvoor velen in